

NGÔN NG H C VÀ VI T NG H C

M T VÀ I L I PHÁT ÂM VÀ CÁCH RÈN LUY N CHO SINH VIÊN S PH M TI U H C T I H I D NG

SOME PRONUCIATION ERRORS AND SOLUTION TO IMPROVE THEM FOR THE
PRIMARY SCHOOL PEDAGOGICAL PHYLETIC STUDENT AT HAI DUONG

NGUY N TH PH NG
(ThS; Cao ng S ph m H i D ng)

Abstract: In this paper, we will not parse all contents about phonetic knowledges and ability to use phonetic units knowledge of student, but only remark on some problems a few consideration as knowledge about Vietnamese vowel, Vietnamese consonant and student's pronunciation competence and remark on the influence of local folk-speech on development and their phonetic competence.

Key words: Phonetic competence; primary school; vowel; consonant; pronunciation.

1. M u

N ng l c ng âm là nh ng ki n th c v ng âm và kh n ng s d ng các n v ng âm trong quá trình giao ti p. Ki n th c v ng âm ây là ki n th c v các n v ng âm, nh âm tí t, nguyên âm, ph âm, thanh i u, tr ng âm- ng i u và ki n th c v vi c phát âm. ánh giá n ng l c ng âm c a sinh viên chính là vi c ánh giá các ki n th c k n ng phát âm c a sinh viên cùng v i kh n ng s d ng các n v ng âm c a h trong quá trình giao ti p.

Sinh viên s ph m Ti u h c là nh ng th y cô giáo d y Ti u h c trong t ng lai. H là nh ng ng i tu i tr ng thành, ã có ki n th c và n ng l c nh t nh trong vi c t trau d i ngôn ng c a mình. i t ng h c sinh c a h chính là nh ng tr b c u h c cách s d ng tí ng Vi t v n hóa m t cách bài b n. Do ó, ng i giáo viên có vai trò và nh h ng r t l n n s phát tri n ngôn ng c a h c sinh Ti u h c. i u ó yêu c u giáo viên ph i là m u m c v vi c s d ng tí ng Vi t. N u giáo viên phát âm không chính xác s không th rèn phát âm chu n cho h c sinh c a mình.

Ti ng H i D ng thu c vùng ph ng ng B c B . Do ó, nó mang theo nh ng c tr ng i n hình c a ph ng ng B c B . Tuy nhiên, th ng H i D ng c ng có nh ng khác bi t so v i ph ng ng B c B . Sinh viên s ph m Ti u h c t i H i D ng n u mu n t chu n ngh nghi p giáo viên Ti u h c ph i kh c ph c c nh ng h n ch do th ng a ph ng em l i.

Trong bài vi t này, khi kh o sát và phân tích v n ng l c ng âm c a sinh viên, d a trên th c t ng li u thu th p c, chúng tôi s không phân tích t t c các n i dung trong ki n th c ng âm và kh n ng s d ng các n v ng âm c a sinh viên, mà ch xem xét n m t vài v n còn ch a n nh ki n th c v nguyên âm tí ng Vi t, ph âm tí ng Vi t và n ng l c phát âm c a sinh viên ngành s ph m Ti u h c t i H i D ng trong quá trình giao ti p; ng th i xem xét s nh h ng c a th ng a ph ng t i s phát tri n và hoàn thi n n ng l c ng âm c a h .

2. N i dung

Giao ti p c a sinh viên và gi ng viên là nh ng giao ti p tr c ti p. Theo kh o sát c a chúng tôi, kho ng 70% các b c tho i c a sinh viên trong quá trình t ng tác v i gi ng

viên c th c hi n b ng nh ng hành ng b ng l i. Nh ng b c tho i ó có c th c hi n b ng nh ng chu n m c v ng âm hay không là i u chúng ta c n bàn lu n ây. B i phát âm chu n, là m t yêu c u b t bu c i v i t t c m i ng i trong giao ti p c bi t là v i các th y cô giáo t ng lai. Và m t trong nh ng yêu c u c a chu n ngh nghi p giáo viên c B Giáo d c và ào t o quy nh là “không nói ng ng khi gi ng d y và giao ti p trong ph m vi nhà tr ng”. Chu n chính âm ây g m có phát âm chu n ph âm u, phát âm chu n nguyên âm, phát âm chu n ph n v n, phát âm chu n thanh i u.

2.1. M t s l i phát âm c a sinh viên s ph m ti u h c H i D ng

Trong n i dung này, chúng tôi t p trung kh o sát các l i phát âm v ph âm và nguyên âm mà sinh viên m c ph i (d a trên ng li u các cu c h i tho i trên l p h c mà chúng tôi ã thu ghi), sau ó chúng tôi s ti n hành m t cu c kh o sát nho nh v nh ng hi u hi t c a sinh viên v nh ng n v ng âm này.

2.1.1. L i phát âm /l/ và /n/

Trong 10655 b c tho i b ng l i c th c hi n b i sinh viên, có t i 1386 (13%) b c tho i mà ó sinh viên phát âm l n l n /n/. Ví d :

(1) Sv: Em (th a) cô là danh t có kh **l** ng k th p v i các t ch s l ng tr c và các t ch nh sau. **L** ó có kh **l** ng làm trung tâm trong m t c m t chính ph . Em cô ví d nh là “**l** m ng i ó” .

(...)

(2) Sv: Em s phân tích cho các em hi u là cái cây ó công viên các cô chú lao công ã ch m bón m i c, em không nên **n** àm nh v y.

Các c p ph âm u i l p tr/ch, r/d, s/x, l/n là các c p ph âm d l n i v i ng i s d ng ph ng ng B c B , trong ó có nh ng ng i nói ti ng H i D ng. Có th th y, v i c phát âm l n ba c p tr/ch, s/x, r/d/gi là l i phát âm ph bi n h n c khu v c B c B và Thanh Hóa, k c ng i Hà N i, và d ng nh nó không “b ánh d u”, không b mang

n t ng âm tính ng i nghe. Riêng i v i c p l/n, v i c phát âm l n l n hai ph âm này có th d n n nh ng hi u sai v câu nói và v i c phát âm l n l n /n/ c xem là phát âm “ng ng”, phát âm sai. i v i sinh viên s ph m Ti u h c - nh ng th y cô giáo Ti u h c t ng lai - nh ng ng i sau này có nh h ng r t l n n s phát tri n ngôn ng c a tr em, thì v i c phát âm ng ng /n/ là i u t i k , c n ph i c i u ch nh k p th i.

Trong 1386 b c tho i, chúng tôi th y a ph n các l i phát âm ó là do sinh viên phát âm l n /l/ thành /n/ ho c /n/ thành /l/, không có tr ng h p sinh viên phát âm l n theo hai c hai chi u. c bi t có nh ng b c tho i cho th y sinh viên ch phát âm sai khi trong chu i l i nói có nh ng ti ng ch a /l/ ho c /n/ ng c nh nhau, còn n u các ti ng ch a /l/ ho c /n/ ng c l p thì v n có th phát âm úng. i u ó cho th y sinh viên có th có kh n ng phát âm chính xác /l/ và /n/ nh ng h ch a l u tâm n i u ó. Ví d :

(3) Gv: Giáo d c môi tr ng không có môn h c riêng mà nó c l ng ghép trong các môn h c khác. ó là nh ng môn h c nào? M i em!

Sv: Th a cô là **l** ó c l ng ghép trong các môn nh là (...).

(4) Sv: (...) m t t m l i có kích th c là 10cm, 10cm và m i c nh là có, m i c nh c a nó **n** à 1cm, và 1 hình vuông, 1 hình ch nh t tính chu vi hình vuông và hình ch nh t.

Các ví d trên cho th y, nhi u khi sinh viên còn ch a ki m soát c phát âm c a mình, nên trong dòng l i nói, khi có nh ng âm ti t ch a /l/ ho c /n/ ng c nh nhau có th s phát âm sai âm ng sau.

Nh trên v a nêu, có t i 13% trong s các b c tho i c a sinh viên mà ó có s phát âm l n l n /n/. i u áng l u tâm là, khi th y sinh viên phát âm sai, gi ng viên ch nh c nh qua ch không có th i gian d ng l i giúp sinh viên ch nh s a. Ví d :

(5) Sv: Em th a cô c i m c a i t là tùy theo t ng tr ng h p c th i t thay th

cho các t thu c t lo i **lào** thì mang c i m ng pháp c b n c a t lo i y.

- Gv: Em cho ví d .

- Sv: , ví d nh là (ng p ng ng), **lố** .

- Gv: “**nó**” ch không ph i “**lố**”. Em th t “**nó**” vào câu xem “**nó**” thay th cho t lo i nào!

C ng có th do thói quen ã làm cho sinh viên không nh n ra úng/sai. H n n a, ngay chính b n thân sinh viên ó, do ki n th c v ng âm còn kém nên không nh n ra mình phát âm sai và không bi t ph i s a th nào.

2.1.2. L i phát âm /ɔ/ và / /

Trong 10655 b c tho i b ng l i c th c hi n b i sinh viên, có 526 (4,93%) b c tho i mà ó sinh viên phát âm không chính xác nguyên âm /ɔ/, và 331 (3,10%) b c tho i cho th y sinh viên phát âm không chính xác nguyên âm / /. Ví d :

(6)- Gv: Trước hết ta tìm hiểu về quan niệm, thế nào là sơ đồ đoạn thẳng. Em nào!

- Sv: Em thưa cô là theo em quan niệm về phương pháp sơ đồ đoạn thẳng theo em là một phương pháp giải toán ở Tiểu học và ở đó thể hiện mối quan hệ giữa các đại lượng đã cho. Các đại lượng phải tìm trong bài toán yêu cầu chúng ta phải biểu diễn bằng đoạn thẳng ạ.

Trong ví d trên sinh viên ã phát âm sai các âm ti t ch a nguyên âm /ɔ/ làm âm chính. Các âm ti t ó ã c phát âm không tròn môi. Nguyên âm m nh n vai trò là âm chính trong âm ti t và nó là âm gi âm s c c b n c a âm ti t. N u nh ng âm ti t ch a nguyên âm /ɔ/ làm âm chính mà c phát âm không tròn môi thì âm ó s d t, h p h n bình th ng, s khó nghe, khó nh n dĩ n.

Bên c nh vi c phát âm không chính xác các âm ch a nguyên âm /ɔ/ thì sinh viên c ng phát âm không chính xác nh ng âm ti t có âm chính là nguyên âm / /. (/ɛ/ là âm dòng tr c, cùng m v i /ɔ/ dòng sau tròn môi và chúng c coi là cùng c p). Ví d :

(7) Gv: À, th nh t là hình thành s (...). y là b dùng l p l (...). Chúng ta th

suỵ ngh xem v i bài này chúng ta s s d ng nh ng dùng gì? Nào m i em.

sv: **Em** th a cô bài này chúng ta có th s d ng **que** tính.

ví d trên các âm ti t ch a nguyên âm / / làm âm chính ã c sinh viên phát âm ch a chính xác. Khi phát âm các âm ti t ó, sinh viên ã m mĩ ng ch a r ng, do ó âm chính / / ã tr thành m t âm h p h n.

2.1.3. C n n m rõ c tr ng các âm trên

Tr c th c tr ng v l i phát âm ph âm và nguyên âm sinh viên m c ph i mà chúng tôi thu nh n c t ng li u kh o sát, chúng tôi ã ti n hành th c hi n phi u i u tra trên 100 sinh viên ki m tra ki n th c c a h v các ph âm và nguyên âm ó. K t qu cho th y:

- V ph âm l/n: có t i 46% sinh viên không n m rõ v trí phát âm, ph ng th c phát âm c a hai ph âm l/n. H không bi t âm /l/ là âm bên có v trí phát âm “ u l i - ng c c ng”, h i thoát ra xát qua hai bên thành l i, âm /n/ là âm m i có v trí phát âm “ u l i - r ng”, h i thoát ra t c mi ng. Còn 54% còn l i, h bi t c n ph i phát âm nh th nào thì chu n nh ng khi giao ti p h l i không ki m soát c cách nói c a mình. B i h ch a có ý th c m nh m v vi c ph i s a phát âm, ph i nói chu n.

- V hai nguyên âm / / và /ɔ/: có t i 51% sinh viên không trình bày c hai nguyên âm ó c phát ra nh th nào, hay nói cách khác là không bi t c c tr ng phát âm c a hai âm ó.

Nh v y, có th nói sinh viên còn thi u h t ki n th c v ph âm và các nguyên âm ã nêu. H ã phát âm chúng theo thói quen, phát âm theo l i phát âm a ph ng mà không quan tâm n cách c u âm c a chúng. Do ó, h phát âm sai và không bi t cách i u ch nh chúng ho c không l u tâm n vi c ph i i u ch nh phát âm c a mình. i u ó c ng cho th y nh ng nh h ng m nh m c a phát âm a ph ng n s phát tri n và hoàn thi n n ng l c ngôn ng c a m i cá nhân.

Qua i u tra khung ch ng trình môn ti ng Vi t dành cho sinh viên ngành Ti u h c,

chúng tôi th y c ng có ph n gi i thi u v h th ng âm v ti ng Vi t (trong ó có nguyên âm, ph âm...). Tuy nhiên, th i l ng ch ng trình dành cho ph n này còn r t ít. V i 10 ti t, gi ng viên và sinh viên ph i trao i v ph âm u, âm m, âm chính, thanh i u và âm cu i ti ng Vi t v i r t nhi u n i dung liên quan n ch ng trình Ti u h c. Th i l ng dành cho vi c h ng d n sinh viên phát âm các âm v trong h th ng r t ít, th m chí ch là gi i thi u qua ch không có th i gian rèn luy n vi c phát âm cho sinh viên. Gi ng viên ch h ng d n sinh viên v nhà t th c hi n. Và vi c ó nhanh chóng b quên lãng. Và nh trên ã c p, khi sinh viên phát âm sai trong quá trình giao ti p trên l p h c, gi ng viên c ng ch nh c nh mà không có th i gian d ng l i s a cho sinh viên.

2.2. Rèn luy n cho sinh viên cách phát âm úng

Rèn luy n n ng l c ng âm cho sinh viên s ph m t i H i D ng là m t v n không ph i d dàng b i s nh h ng c a l i phát âm a ph ng quá l n. Tuy nhiên, ây c ng không ph i là v n không th th c hi n c. Chúng ta hoàn toàn có th giúp sinh viên rèn phát âm chu n t yêu c u c a chu n ngh nghi p ào t o giáo viên. Nh ng i u này c n ph i có s n l c c a c ng i d y và ng i h c, c bi t là ý th c rèn luy n c a ng i h c.

a. i v i âm /n/, /l/: ã có nhi u bài t p nh m rèn luy n phát âm cho sinh viên, c bi t là bài t p rèn luy n phát âm /l/ và /n/. Các tác gi ã xây d ng nh ng o n v n, o n th có nh ng âm ti t ch a hai âm /l/, /n/ và yêu c u sinh viên c, ví d : “*Lúa n p là lúa n p làng/ Lúa lên l p l p lòng nàng lằng lằng*”. Tuy nhiên, v i nh ng ki u bài t p nh th này, không th giúp sinh viên c i thi n tình tr ng phát âm l n l n /l/, /n/. V n ây là vi c tìm ra c n nguyên c a tình tr ng “ng ng” gi i quy t t n g c, làm th nào giúp sinh viên có th s a c tình tr ng l n l n /l/, /n/ khi phát âm. Theo chúng tôi, phát âm l n l n /l/ và /n/ là v n c a vi c i u khi n l i khi

phát âm: âm /l/ là âm u l i – ng c c ng (phát âm cong l i) còn âm /n/ là âm u l i - r ng (phát âm th ng l i). Vì v y, kh c ph c c tình tr ng l n l n /l/, /n/ thì ng i nói ph i i u ch nh c l i c a mình khi phát âm. Chúng tôi xin xu t gi i pháp nh sau:

- Tr c tiên, chúng ta ph i kh o sát phân lo i l i phát âm: ng i nói phát âm l n /l/ thành /n/ hay /n/ thành /l/ (r t hi m tr ng h p m c ph i c hai l i này).

- Sau khi ã giúp sinh viên nh n bi t c h m c l i thu c lo i nào chúng ta s giúp h i u ch nh phát âm. C th , v i nh ng sinh viên m c l i phát âm l n /l/ thành /n/ có ngh a là h ang quen v i vi c phát âm th ng l i thì chúng ta ph i giúp h i u ch nh s ho t ng c a l i làm quen v i vi c phát âm cong l i, còn v i nh ng sinh viên m c l i l n /n/ thành /l/ thì ph i giúp h làm quen v i vi c phát âm th ng l i, hay nói cách khác chúng ta giúp h i u ch nh c ng c a l i. Vi c rèn phát âm này c i u ch nh t d n khó: 1/ Ban u, ng i m c l i ch th c hi n phát âm hai âm v /n/ và /l/ cho l i quen v i c ng cong l i hay th ng l i; 2/ Sau khi l i ã làm quen và thành th c v i vi c phát âm cong l i hay th ng l i, lúc ó s yêu c u ng i m c l i phát âm nh ng t có âm ti t ch a /l/ và /n/; 3/ Ti p theo, yêu c u ng i m c l i c nh ng o n v n, o n th có nh ng âm ti t ch a /l/ và /n/, nh ng nh ng âm ti t này xu t hi n cách xa nhau; 4/ Cu i cùng, yêu c u ng i m c l i c nh ng o n v n, o n th có nh ng âm ti t ch a /l/ và /n/ ng c nh nhau. Rèn luy n c phát âm chu n thì sinh viên c n ph i kiên trì và luôn luôn có ý th c i u ch nh c ng c a l i cho phù h p v i vi c phát âm.

Chúng tôi ã ti n hành th c nghi m bi n pháp này v i 50 sinh viên trong th i gian 1 kì h c. K t qu 36/50 sinh viên ã i u ch nh c phát âm c a mình b i trong quá trình phát âm h ã luôn luôn l u ý n vi c i u ch nh phát âm c a l i, và ph i nói ch m l i khi chu n b n âm ti t ch a âm mà h m c

l i. Và h ã r t hào h ng b i khi nghe ng i khác nói, h ã có th phát hi n ra ng i ó phát âm chính xác hay ch a chính xác – i u mà tr c kia h không th làm c. 14 sinh viên còn l i ch a i u ch nh c phát âm c a mình, v n phát âm l n l n /l/, /n/. Tuy nhiên, 14 sinh viên này th a nh n h ã không kiên trì và ch a t p trung rèn luy n phát âm.

Nh v y, v i gi i pháp rèn luy n phát âm nh chúng tôi ra, tình hình phát âm c a sinh viên s c c i thì n m t cách rõ r t. Tuy nhiên, vi c rèn luy n phát âm có t c k t qu nh mong i hay không hoàn toàn ph thu c vào ý th c và s quy t tâm rèn luy n c a m i b n sinh viên. B i d i tác ng c a l i phát âm a ph ng, ng i h c không kiên trì và không th ng xuyên có ý th c ch nh s a thì vi c rèn phát âm s khó th c hi n.

b. i v i âm /ɔ/ , / / : V i nh ng sinh viên phát âm không chính xác hai nguyên âm là nguyên âm /ɔ/ và nguyên âm / / tr c tiên chúng ta s giúp sinh viên n m v ng c cách phát âm chính xác hai âm này. V i nguyên âm /ɔ/, khi phát âm l i h i lùi vào bên trong và hình dáng c a mi ng ph i tròn. V i nguyên âm / /, khi phát âm l i c kéo lui v phía tr c và mi ng m h i r ng. N u khi phát âm âm / /, mi ng m không r ng thì âm s b h p, b b t.

Sau khi sinh viên ã n m rõ c cách phát âm chính xác hai âm /ɔ/ và / /, chúng ta s rèn cho sinh viên phát âm hai âm này m t cách c l p. Sau ó, sinh viên s c rèn phát âm v i các âm t i t có /ɔ/ ho c / / làm âm chính.

T ng t nh vi c rèn phát âm /l/, /n/, rèn phát âm chu n hai âm /ɔ/ và / /, ng i nói ph i kiên nh n và ph i luôn luôn có ý th c i u ch nh phát âm c a mình.

3. K t lu n

Rèn luy n phát âm chu n d i nh h ng m nh m c a l i phát âm a ph ng không ph i là v n d dàng nh ng c ng không ph i là v n không th c hi n c. Ch c n ng i

nói kiên nh n và ph i luôn luôn có ý th c i u ch nh phát âm c a mình. Sinh viên S ph m Ti u h c chính là nh ng ng i sau này s làm nhi m v h ng d n và ch nh s a phát âm cho h c sinh - i t ng b c u làm quen v i tí ng Vi t m t cách bài b n vì v y vi c phát âm c a b n thân h ph i chính xác. Do ó, vi c rèn luy n phát âm chu n là vi c làm vô cùng c n thi t v i sinh viên ngành S ph m Ti u h c. Th c t cho th y, m t ng i có ý th c t rèn luy n t t, khi t t nghi p các tr ng cao ng, i h c thì nh ng cách nói, cách vi t sai theo âm a ph ng s không còn.

TÀI LI U THAM KH O

1. Nguy n Thi n Giáp (2001), *D n lu n ngôn ng h c*, Nxb Giáo d c.
2. Cao Xuân H o (1998), *Ti ng Vi t- m y v n ng âm, ng pháp, ng ngh a*, Nxb Giáo d c, Hà N i.
3. Nguy n Chí Hòa (2013), *Nâng cao n ng l c giao ti p cho ng i h c ti ng Vi t*, K y u h i th o ngôn ng h c toàn qu c.
4. Nguy n V n Khang (2012), *Ngôn ng h c xã h i*, Nxb Giáo d c Vi t Nam.
5. Th Kim Liên (1999), *Ng ngh a l i h i tho i*, Nxb Giáo d c, Hà N i.
6. Nguy n Th Bích Liên (2013), *Vai trò c a gi ng viên và sinh viên khi tham gia seminar trong d y h c môn Giáo d c h c theo tí p c n n ng l c tr ng s ph m*, T p chí Giáo d c, s 318, tháng 9.
8. oàn Thi n Thu t (2003), *Ng âm ti ng Vi t*, Nxb HQG HN.

ÍNH CHÍNH

T p chí *Ngôn ng và i s ng s* 6(236)-2015 có ng bài “*Các y u t v n hóa và v n minh trong gi ng d y tí ng n c ngoài*”, do s s u t nên ã ng sai h c v c a tác gi . Chúng tôi xin c ính chính nh sau: **PGS.TS Nguy n Lân Trung - ThS Nguy n Th Lan H ng.**

Thành th t xin l i tác gi và b n c.

NN S